

EDİTÖRDEN

Cumhuriyet İlahiyat Dergisi Yeni Sayı: Cilt 23 Sayı 3
Felsefe ve Din Bilimleri Özel Sayısı
Prof. Dr. Fuat Sezgin Anısına İthaf Edilmiştir

Dr. Sema Yılmaz

Editor

semayilmaz@cumhuriyet.edu.tr

orcid.org/0000-0001-5076-1500

Gayretimin bir kısmı bilim dünyasına hizmet, ama diğer çok mühim bir gayesi ise; koskoca bir İslam aleminin yitirmiş olduğu kendine hürmeti, güveni ve insanlık tarihindeki yerini hatırlatmak, kaybettiklerini inşa etmek içindir.

Prof. Dr. Fuat Sezgin

Prof. Dr. Fuat Sezgin anısına ithaf ettiğimiz Felsefe ve Din Bilimleri Özel Sayımıza hoşgeldiniz.

Prof. Dr. Fuat Sezgin, 24 Ekim 1924 tarihinde Bitlis'te dünyaya gelen Fuat Sezgin, ilkokulu Doğubayazıt'ta, ortaokul ve liseyi ise Erzurum'da bitirdikten sonra 1943 yılında İstanbul'a geldi. İstanbul Üniversitesi şarkiyat (Doğu bilimi) Araştırmaları Enstitüsü'nde ünlü Alman şarkiyatçı Prof. Dr. Hellmut Ritter'in (1892-1971) öğrencisi olan Sezgin, Ritter'in tavsiyesi üzerine İslâm bilimlerine yöneldi. 1951'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'den mezun olduktan sonra Arap Dili ve Edebiyatı alanında "Buhârî'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar" başlıklı teziyle doktorasını tamamladı. Bu çalışmasıyla, hadis kaynağı olarak İslâm kültüründe önemli bir yere sahip olan Buhârî'nin sözlü kaynaklar yerine yazılı kaynaklara dayandığı tezini ortaya attı.

Doçent unvanını 1954 yılında alan Sezgin, 1960 askeri darbesinin ardından üniversitelerden uzaklaştırılan 147 akademisyen arasında kendi adının da bulunması üzerine 1961'de Türkiye'den ayrıldı ve çalışmalarına Goethe Üniversitesi'nde (Frankfurt) devam etti. Câbir bin Hayyân hakkında hazırladığı ikinci tezini 1965'te Goethe Üniversitesi Doğa Bilimleri tarihi Enstitüsü'ne sunan ve bir yıl sonra profesörlüğe yükseltilen Sezgin, aynı yıl kendisi gibi şarkiyatçı olan Ursula Sezgin ile Evlendi.

Alanında şimdiye kadar yazılan en kapsamlı eser kabul edilen Geshichte des arabischen Schrifttums (Arapça Yazma Eserler Literatürü Tarihi) başlıklı kapsamlı eserinin ilk cildini 1967'de yayımlayan Sezgin, 1978'de Kral Faysal İslâmî İlimler Ödülü'ne layık görüldü. Bu ödül nedeniyle kendisine takdim edilen maddi desteği değerlendirerek 1982'de Goethe Üniversitesi Arap-İslâm Bilimleri Tarihi Enstitüsü'nü, ertesi yıl ise bu enstitü bünyesinde, tarih boyunca Müslüman bilim insanlarının icat ettiği 800'den fazla bilimsel alet ve düzeneğinin modellerinin sergilendiği İslam Bilim ve teknoloji Müzesi'ni kurdu. Bu müzenin bir benzerini 2008 yılında İstanbul'da kuran Sezgin, 2010 yılında Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı'nın kuruluşuna öncülük etti.

Kahire Arap Dili Akademisi, Şam Arap Dili Akademisi, Fas Rabat Kraliyet Akademisi, Bağdat Arap Dili Akademisi, Türkiye Bilimler Akademisi şeref üyeliği de dâhil olmak üzere

çok sayıda ödül ve nişana layık görülen Sezgin'e; Erciyes Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi tarafından fahri doktora unvanları verildi. Frankfurt am Main Goethe Plaketi, Almanya Üstün Hizmet Madalyası, İran İslâmi Bilimler Kitap Ödülü ve Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ile taltif edildi. Prof. Sezgin'in öncülüğünde kurulan İstanbul İslâm Bilim ve teknoloji tarihi Müzesi, Kültür ve Turizm bakanlığı 2016 özel Ödülü'ne lâyık görüldü.

Arapça, Süryanice, İbranice, Latince ve Almanca başta olmak üzere 27 dil bilen Prof. Dr. Fuat Sezgin, 30 Haziran 2018'de İstanbul'da vefat etti ve Gülhane Parkı'ndaki İstanbul İslâm Bilim ve teknoloji tarihi Müzesi'nin bahçesine defnedildi. Vefatının ardından, 2018/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı genelgesi ile 2019 yılı "Prof. Dr. Fuat Sezgin Yılı" olarak ilân edildi.

Cumhurbaşkanlığı genelgesinde "İslam kültür ve medeniyetinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve onu yeni nesillere en doğru şekilde aktarmak amacıyla yapılacak söz konusu çalışmalara ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca her türlü destek ve katkının sağlanması hususunda gereğini rica ederim." İfadelerine yer verilerek Fuat Sezgin'in ülke tarihinde anlatılması ve düşüncelerinin anlaşılması için çeşitli faaliyetlerin yürütülmesi istenmişti. Koordinasyon Merkezi olarak da Kırıkkale Üniversitesi seçildi

Dünyanın önde gelen bilim tarihçilerinden olan, İslam Bilim Tarihi alanındaki çalışmaları bulunan Prof. Dr. Fuat Sezgin'i gelecek nesillere tanıtmak, fikirlerini anlatmak amacıyla Sivas Cumhuriyet Üniversitesi tarafından da birçok faaliyet yapıldı.

Dünyanın önde gelen bilim tarihçilerinden Prof. Dr. Fuat Sezgin'e, İslam Bilim Tarihi alanındaki çalışmalarından dolayı Üniversitemiz tarafından "Fahri Bilim Doktoru" unvanı verildi.

Prof. Dr. Sezgin'e fahri bilim doktoru unvanı verilmesi dolayısıyla Üniversitemiz Kültür Merkezi'nde düzenlenen tören İstiklal Marşımızın okunması ve saygı duruşuyla başladı.

Programa Rektörümüz Prof. Dr. Alim Yıldız, Sivas Belediye Başkan Yardımcısı Ahmet Özyayın, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Musa Uzun, öğretim elemanları ve öğrenciler katıldı.

Rektörümüz Prof. Dr. Alim Yıldız yaptığı açış konuşmasında, "İnsanlara İslam bilimlerinin gerçeğini tanıtmak, benlik duygularını olumsuz etkileyen yanlış yargılardan onları kurtarmak ve ferdin ehemmiyetine olan inancı kazandırmak amacıyla İslam Bilimi Tarihi araştırmalarına adanmış bir ömürdür Prof. Dr. Fuat Sezgin Hocamız. Öyle büyük bir otoritedir ki onu anmadan, onun hazırladığı eserlere bakmadan, bilim tarihiyle, İslam tarihiyle ilgili ortaya bir şeyler sunabilmek çok zordur. Bilim tarihinin en çalışkan, en birikimli bilim insanlarından biridir. İslam tarihine, İslam düşüncesine, İslami eserlere ve bilim dünyasına vermiş olduğu katkılarıyla bir medeniyet kâşifi, eşi bulunmaz bir değer ve 'darbeler neden kötüdür' sorusunun mücessem cevabıdır Prof. Dr. Sezgin. Bizim medeniyet ve kültürümüzde kültür, sanat ve beşerin, Yaratıcının her eserinde müşahede ettiği güzellikleri, çeşitli yol ve yöntemlerle ortaya koymasının vasıtasıdır. Bilgiyi hikmetle taçlandırıp irfana ulaştırmadıkça hiçbir şeyi yerli yerine oturtamayız." dedi.

Konuşmanın ardından Rektör Yıldız, 93 yaşındaki Prof. Dr. Fuat Sezgin'e cübbe giydirdi.

Daha sonra Sezgin katılımcılara 'Arap İslam Tarihinden Bazı İzlenimler' konulu ders verdi.

Prof. Dr. Fuat Sezgin, "İnsanların bilgi tarihi ile ilgili verileri yazılı olarak kaydetme gayreti, politik tarihe olana nispetle tesadüflere ve keyfi değerlendirmelere göre çok geri zamanlarda oldu. İslam bilim tarihi yüksek ve kaliteli görüşleri yansıtır. Bunları burada su-

namayacağım. Birçoğunu Arap-İslam tarihi adlı kitabımın bugüne kadar çıkmış olan 17. cildinde kaydetmeye çalıştım. Onu İstanbul'da Gülhane Parkı'nda İslam Tarihi Araştırmaları Vakfı yayınları arasında bulabilirsiniz." dedi.

Prof. Dr. Sezgin "Bilimler tarihinin verilerini değerlendirmekte, yaşanan zamanın etüt şartını gözden kaçırılmasının esas olması gerektiğini anladım ve henüz kitabımı yazmaya başlamadan rastladığım Fransız Coğrafya tarihçisi Joseph Toussaint Renaud (1795-1867)'un şu sözleri beni çok etkilemişti. "Tasadüf teknik ve sanatın ilerlemesinde çok büyük bir rol oynamaz. İnsanlar buluşlarında devamlı bir şekilde birden bir sıçrayışla değil, adım adım hareket eder. Her zaman aynı hızda değil, fakat devamlı olarak insan icat etmez. Olanı ilerletir." ifadelerine yer verdi.

Konuşmasının sonunda Prof. Dr. Sezgin, "Benim 65 yıldır yaymaya çalıştığım Arap İslam bilimleri tarihi hemen hemen her gün beni hayata bağladı. İslam dünyasında büyük bir hızla ilerleyen bilimler MS. 8. yüzyıldan itibaren Fransa ve İngiltere'ye diğer taraftan 10 ve 11. yüzyıldan itibaren Sicilya'ya ve İtalya'ya 9. yüzyıldan itibaren Bizans'a ulaştılar. Avrupa'lılar teknik bilimleri diğer bilimlere nazaran daha kolay anlıyor ve alabiliyorlardı. Bu anlamda onlar 16. yüzyılda bazı yönlerde Müslümanlara ulaşmaya hatta onları geçmeye başladılar." ifadelerini kullandı. Programın sonunda Rektörümüz ve Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Musa Duman, Prof. Dr. Fuat Sezgin'e tezhipli bir tablo hediye ettiler.

2019 Prof. Dr. Fuat Sezgin Yılı kapsamında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Merkezî Kütüphanesi'ne Prof. Dr. Fuat Sezgin'in ismi verildi.

Ayrıca Üniversitemiz Rektörlüğü tarafından düzenlenen 5'inci Hazan Şiir Dinletisi Sezgin anısına ithaf edilmiştir.

2019 yılının Haziran ayı içerisinde ise Üniversitemiz Rektörlüğü öncülüğünde ve İlahiyat Fakültesi Dekanlığınca ile Sivas Merkez Ulu Cami'de merhum Prof. Dr. Sezgin için Kur'an-ı Kerim tilaveti ve Mevlid-i Şerif programı gerçekleştirilmiştir. ¹

Son olarak üniversitemiz rektörlüğü tarafından desteklenen ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından yayımlanan Cumhuriyet İlahiyat Dergisi'nin 23. Cilt 3. Sayısı (Felsefe ve Din Bilimleri Özel Sayısı) Prof. Dr. Fuat Sezgin anısına ithaf edilmiştir.

Felsefe ve Din Bilimleri alanından birçok güncel ve ilgi çekici araştırmayı bir araya getirdiğimiz sayımızı sizlere sunmaktan heyecan ve mutluluk duyuyoruz. Bize emanet edilen değerli çalışmalarını uluslararası alana taşımak için geniş bir ekiple tüm gayretimizi gösterdiğimizi ifade etmek isteriz.

Yeni sayımızda başta makale sahibi değerli bilim insanlarımıza, yayın, danışma ve hakem kurullarımıza, Rektörlüğümüz Basımevi personeline ve özellikle dergimizin yayın aşamasında yadsınmaz emekleri olan alan editörlerimiz Dr. Öğr. Üyesi Adem Çiftçi, Arş. Dr.

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin "Prof. Dr. Fuat Sezgin Yılı" kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetler için bk. <http://www.cumhuriyet.edu.tr/fuat-sezgin/index.html?page=1>

Öğr. Üyesi Gör. Fatma Kurttekin, Arş. Gör. Maruf Çakır, Arş. Gör. Alper Ay, Arş. Gör. Esmâ Güneş, Gör. Bayram Ünçe, Arş. Gör. Sena Kaplan, Arş. Gör. Gülistan Aktaş, Arş. Gör. Hamit Demir Arş. Gör. Merve Yetim, Arş. Gör. Rukiye Göğen, Arş. Gör. Ömer Faruk Özbek, Arş. Gör. Salime Bera Kemikli, Arş. Gör. Naim Yaman, Arş. Gör. Sema Tombul, Arş. Gör. Nurgül Akdoğan, Arş. Gör. Ayşe Mine Akar, Arş. Gör. İlknur Bahadır ile Arapça dil editörü Prof. Dr. Ömer Faruk Yavuz ve İngilizce dil kontrolü sorumluluğunu üstlenen alan editörlerimiz Dr. Miyase Yavuz Altıntaş, Uzm. Zeynep Yücedoğru, Dr. Öğr. Üyesi Zuhâl Ağilkaya Şahin, Dr. Metin Güven ve Dr. Kenan Tekin'e teşekkür ederiz. Dergimizin 23. Cilt 2. ve 3. Sayı (Özel Sayı)'larından itibaren Yazı İşleri Müdürü olarak Dr. Ahmet Çelik'in görevlendirildiğini bildirir kendisine yeni görevinde başarılar dileriz. Önceki sayılarımızda dergimizin Yazı İşleri Müdürlüğünü ifa eden Doç. Dr. Ali Yılmaz'a teşekkürlerimizi sunarız.

15 Haziran 2020'de yayınlanacak bir sonraki sayımız için makale kabul tarihlerinin yayın kurulumuz tarafından 1 Ocak- 15 Mart olarak değiştirildiğini hatırlatır çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz.